

Akademia Sztuki w Szczecinie

Ocena rozprawy doktorskiej oraz dorobku artystycznego Pani mgr Barbary Mydlak, sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dyscyplinie: Sztuki Plastyczne i Konserwacja Dzieł Sztuki w dyscyplinie artystycznej: sztuki piękne, wszczętym przez Radę Wydziału Malarstwa i Rysunku Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.

Pani Barbara Mydlak jest absolwentką stacjonarnych studiów pierwszego stopnia na kierunku archeologia na Uniwersytecie Warszawskim. Swoją edukację kontynuowała w Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi na Wydziale Sztuk Wizualnych, gdzie w 2014 roku obroniła z wyróżnieniem dyplom licencjacki, a w 2017 roku – dyplom magisterski. Pracę dyplomową zrealizowała w Pracowni Intermedialnych Działań na Płaszczyźnie, Pracowni Filmu Animowanego oraz w Pracowni Papieru. W 2017 roku rozpoczęła Studia Doktoranckie na Uniwersytecie Artystycznym im. M. Abakanowicz w Poznaniu. W latach 2019-2021 pracowała w Akademii Sztuki w Szczecinie, jako asystentka w Pracowni Projektowania Tkaniny na Wydziale Wzornictwa. W lipcu 2022 roku została wybrana do programu pracowni artystycznych *Nucleo Kunstenaars Ateliers* w Belgii. W ramach tego programu otworzyła we wrześniu 2022 roku swoją pracownię MYDLAK STUDIO w Gandawie. W swojej pracy szeroko wykorzystuje włókna naturalne i medium papieru. Tworzy instalacje, filmy eksperymentalne, rysunki. Zajmuje się również scenografią.

Na dorobek twórczy pani Barbary Mydlak składają się liczne wystawy indywidualne i zbiorowe, projekty badawcze, stypendia artystyczne. Obszar jej zainteresowań obejmuje również autorskie filmy animowane, prezentowane na różnorodnych festiwalach, jak również scenografię, projektowanie kostiumów oraz współpracę przy tworzeniu filmów krótkometrażowych i pełnometrażowych. Uczestniczyła w wielu rezydencjach artystycznych. Za swoją działalność twórczą zdobyła wiele nagród, wyróżnień i nominacji.

Ze względu na liczne, wykraczające daleko poza przeciętne osiągnięcia pani Barbary Mydlak, obejmujące różnorodne obszary aktywności, na potrzeby poniższej recenzji zamieszczam tylko i wyłącznie listę wystaw indywidualnych i zbiorowych, świadczących o tym, że mamy do czynienia z niezwykle aktywną, dojrzałą i świadomą artystką, konsekwentnie rozwijającą swoją własną, oryginalną wizję sztuki z wykorzystaniem wielu dopełniających się mediów.

WYSTAWY INDYWIDUALNE:

2023

I only count sunny hours, Barbara Mydlak i Yann Deval, BLANCO, Gandawa, Belgia (09.11-19.11.2023)

Wake, BLANCO, Gandawa, Belgia (16.07-23.07.2023)

2021

Fiber Art Exhibition, Ewa Latkowska-Żychska i Barbara Mydlak, White Art Space Gallery, Szanghaj, Chiny
(20.07-10.09.2021)

2020

Hope, Ewa Latkowska-Żychska, Barbara Mydlak, Han Chunyang, White Art Space Gallery, Szanghaj, Chiny

(27.09-22.10.2020)

Gates, wystawa i inauguracja w plenerze, zorganizowane przez IoDeposito,
B#Side War Festival, Oslavia, Włochy

(otwarcie / 17.09.2020 / praca zainstalowana w przestrzeni publicznej na
granicy Włoch i Słowenii)

2019

Essential with a Polish touch, Ewa Latkowska-Żychska i Barbara Mydlak, White
Art Space Gallery, Szanghaj, Chiny

(09.11–10.12.2019)

OCD, Obsessive-Compulsive Disorder, Barbara Mydlak i 鄭安利、蔡寬銘,
182ArtSpace Gallery, Tainan City, Tajwan

(08.06–14.07.2019)

2018

TAKE AWAY, Pier-2 ART CENTER, Kaohsiung, Tajwan (20.09.2018-30.09.2018)

Dzienniki żałobne, Galeria Jak, Poznań, Polska (20.04.2018-11.05.2018)

2017

Obszar Wspólny, Magdalena Soboń i Barbara Mydlak, Galeria P_art, Instytut
Polski w Wiedniu, Wiedeń, Austria

(14.11.2017-07.02.2018)

Polifonia, prof. Ewa Latkowska - Żychska, Magdalena Soboń, Barbara Mydlak,
Muzeum Papiernictwa

w Dusznikach -Zdroju, (28.07.2017-07.01.2018)

2016

Mistrz i Uczeń, Magdalena Soboń i Barbara Mydlak, Galeria Tętno, Wrocław,
Polska (25.11-09.12.2016)

WYBRANE WYSTAWY ZBIOROWE:

2023

Ogólnopolski Przegląd Sztuki Książki, Muzeum Sztuki Współczesnej Znaki Czasu w Toruniu, Polska

(08.12.2023-28.01.2024)

Sans Réserve, Musée de la Chasse et de la Nature, Paryż, Francja (06.12.2023)

Ogólnopolski Przegląd Sztuki Książki, Muzeum Książki Artystycznej w Łodzi, Polska (27.10-24.11.2023)

Grond-stof, DACCA Loft Cultuurcentrum, Temse, Belgia (07.10-29.10.2023)

Ogólnopolski Przegląd Sztuki Książki, Galeria Podbrzezie, Kraków, Polska (12-26.01.2023)

2022

Ogólnopolski Przegląd Sztuki Książki, Galeria Neon I Galeria Sztuka na miejscu, Wrocław, Polska (04.11-14.11.2022)

Międzynarodowe Triennale Książki Artystycznej, Východočeská galerie v Pardubicích, Padrubice, Czechy (12.08-23.10.2022)

Międzynarodowe Triennale Książki Artystycznej, Muzeum Książki Artystycznej, Łódź, Polska (01.07-01.08.2022)

International Paper Art Biennial 2022, Den Breughel Cultural Center, Haacht, Belgia (25.03-03.04.2022)

2021

International Biennial PAPER FIBER ART 2021/22, National Taiwan Craft Research and Development Institute Gallery, Caotun, Tajwan (12.11.2021-10.04.2022)

2021 Shanghai International Paper Art Biennale, Fengxian Museum, Szanghaj, Chiny (25.09-25.11.2021)

Triennale Umenia Knihy / Artist's Book Triennial Martin, Turiec Gallery, Martin,

Słowacja (21.10.2021-09.02.2022)

BFC Art Festival, Szanghaj, Chiny (26.03-12.04.2021)

11th "From Lausanne to Beijing" International Fiber Art Biennale Symbiosis and Coexistence, Pekin, Chiny

(online exhibition 16.01-16.02.2021)

"Il Limes e l'invasione", EContemporary Gallery, we współpracy z Trieste Film Festival, Triest, Włochy

(15.01-03.02.2021)

2019

The New Crafts International Emerging Artists Group Exhibition, Art Gallery of Tsinghua University, Beijing, China (22.12.2019–08.01.2020)

5th International Triennial Textile Art of Today, Muzeum Historyczne w Bielsku-Białej, Stara Fabryka, Bielsko-Biała, Polska (15.11-31.12.2019)

International Creative Arts 2019 Exhibition, Fukuoka Exchange Gallery, 56th Fukuoka Citizen's Arts Festival, Fukuoka, Japonia (26.10-29.10.2019)

16th International Triennial of Tapestry, Central Museum of Textiles, Łódź, Polska (05.10.2019-27.07.2020)

THE SPLENDID LANGUAGES OF PAPER: CONTEMPORARY ART ON CHINESE PAPERMAKING CULTURE, Beijing 81 Art Museum, Pekin, Chiny (01.10–13.10.2019)

International Paper Art Biennale "Feasts on Paper", Fengxian Museum, Szanghaj, Chiny (10.09-10.11.2019)

2nd Biennial of Textile Art, Main Exhibition, National Museum in Poznań, Poznań, Polska (27.08-10.10.2019)

5th International Triennial Textile Art of Today, Pesti Vigadó Gallery, Budapeszt, Węgry (24.08-22.09.2019)

THE SPLENDID LANGUAGES OF PAPER: CONTEMPORARY ART ON CHINESE

PAPERMAKING CULTURE, Zhejiang Art Museum, Hangzhou, Chiny (09.08-19.09.2019)

Correlations, Art Week, Stara Papiernia, Poznań, Polska (30.05-06.06.2019)

5th International Triennial Textile Art of Today, Gallery Moravian Museum, Uherske Hradiste, Czechy (18.04-23.06.2019)

5th International Triennial Textile Art of Today, Tatra Gallery in Poprad, Słowacja (01.02-16.03.2019)

2018

10th International Fiber Art Biennale „From Lausanne to Beijing”, Art Museum, Beijing, Chiny (15.10-15.11.2018)

Horizon, Galerie Pierre, Taichung, Tajwan (11.10-01.12.2018)

(NAD)RYSOWAĆ, Międzynarodowa Wystawa Rysunku Studenckiego , Centrum Ekspozycyjne „Stara Kotłownia”, Olsztyn (17.10-18.11.2018)

5th International Triennial Textile Art of Today, Danubiana Meulensteen Art Museum, Bratislava, Słowacja (08.09-11.11.2018)

Sztuka Papieru z Kolekcji Muzeum Papiernictwa w Dusznikach- Zdroju, Nowa Galeria Sztuki Papieru, Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju (28.07-28.12.2018)

6th Textile Art Triennale of Szombathely, Savaria Museum, Szombathely, Węgry (29.06-10.2018)

"Obraz obok obrazu", Jastrowo, Polska (24.06-08.07.2018)

The 6th Riga International Textile and Fiber Art Triennial Tradition & Innovation, The Latvian National Museum of Art, Ryga, Łotwa (06.06.2018–09.09.2018)

(NAD)RYSOWAĆ, Międzynarodowa Wystawa Rysunku Studenckiego, Galeria Sztuki Wozownia, Toruń, Polska

(11.05-03.06.2018)

"Sztuka to kłamstwo, które pozwala nam uświadomić prawdę", Galeria
Rektorat, Uniwersytet w Zielonej Górze, Polska

(11.05-29.05.2018)

Projekt Edukacja Artystyczna, Centrum Kultury Zamek i Uniwersytet Artystyczny
w Poznaniu, Poznań

(14.02-23.02.2018)

Prime Time 2017, najlepsze dyplomy Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi,
Centralne Muzeum Włókiennictwa, Łódź

(01.02-04.03.2018)

2017

I Biennale Tkaniny Artystycznej, Wystawa Główna, Galeria Jak, Poznań (27.10.
2017–08.12.2018)

The International Paper Fiber Art Biennale 2017/2018, NTCRI, Caotun, Nantou,
Tajwan (06.10.2017–03. 2018)

2nd International Textile Biennial 2017, Gemeenschapscentrum Den Breughel,
Haacht, Belgia (04.03-12.03.2017)

Made by Hand, Galeria Sztuki Współczesnej ASP, Łódź (23.02-10.03.2017)

Konfrontacje Sztuki, Galeria Test, Mazowiecki Instytut Kultury, Warszawa
(25.01–23.02.2017)

2016

Textile Art of Today, Gallery Moravian Museum, Otakarova 103, Uherske
Hradiste, Czechy (24.11. 2016–15.01.2017)

Galeria Sztuki Tętno, wystawa prezydencka „Mistrz i Uczeń”, Wrocław
(25.11-09.12.2016)

9th International Fiberart Biennale "From Lausanne to Beijing", Guan Shan Yue Art Museum, Shenzhen, Chiny

(10. 09–26. 09. 2016)

Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum, GYŐR, Węgry (17.09 –16.10.2016)

9. Międzynarodowe Biennale Artystycznej Tkaniny Lnianej „Z Krosna do Krosna”, Galeria BWA w Krośnie

(20.08–16.09.2016)

Tangent Gallery / Hastings St. Ballroom Milwaukee St, Detroit, USA (05.08–06.08.2016)

18. výstava textilnej miniatúry Zoči voči, Galéria Umelka, Bratislava, Słowacja (18.05-12.06.2016)

Galeria Fotografii ŁTF im. Eugeniusza Hanemana, Łódź (14.05–03.06.2016)

Textile Art of Today, Stara Fabryka/Muzeum Historyczne, BIELSKO-BIAŁA, Polska (11.05-08.2016)

Tkanina studentów ASP, Galeria Kobro, Łódź (09.05–24.05.2016)

International Biennial of Miniature Arts, Mansarda Gallery, Timisoara, Rumunia (25.04–20.05.2016)

WOKÓŁ RYSUNKU, Nowa Galeria ASP, Łódź (20.03-16.04.2016)

SCENOGRAFIA, Nowa Galeria ASP, Łódź (01.03-18.03.2016)

Textile Art of Today, Tatra Gallery, Poprad, Słowacja (12.02-10.04.2016)

Nowa Przestrzeń, Filharmonia Łódzka, Polska (12.02-06.04.2016)

Akademija Likovnih Umjetnosti Sarajevo, Sarajewo, Bośnia i Hercegowina (11.01-16.01.2016)

2015

Textile Art of Today, Slovak National Museum, Bratysława, Słowacja (17.09–13.12.2015)

Japan Concept, Galeria Kobro, Łódź (10.2015)

Wymiary Scenografii, Centrum Scenografii Polskiej, Muzeum Śląskie, Katowice
(11.09–27.09.2015)

GETTO XXI, Łódź (18.08–30.09.2015)

18th Miniatures International Exhibition, ULS, Chorwacja (12.06–28.06.2015)

Galeria In Blanco, Bałucki Ośrodek Kultury Lutnia, Łódź (12.06-15.08.2015)

Przedmioty Rekwizyty, Galeria Wolna Przestrzeń, Łódź (29.04–29.05.2015)

Galeria Sztuki Współczesnej ASP, Łódź (04.03-25.03.2015)

2014

Humanoid II, PTAPTY GALERIA, Poznań (09.05–27.05.2014)

Humanoid, Galeria Sztuki Współczesnej Konduktorownia, Częstochowa (07.02–
21.02.2014)

Narracje, Galeria Kobro, Łódź (10.04-17.04.2014)

2013

Malowane Nadzieje, Hotel Andels w Łodzi i Galeria Manufaktura, Łódź
(11.03.2013–24.03.2013)

Se – ma - for Muzeum Animacji, Łódź (09.10.2013–28.10.2013)

2012

XXII Międzynarodowy Plener Malarsko - Rzeźbiarski w Rodowie Małym, Polska
(2012)

Łódź - miasto transgraniczne, Domek Ogrodnika, Łódź (2012)

OCENA DOROBKU ARTYSTYCZNEGO I PRAKTYCZNEJ CZĘŚCI DOKTORATU

Swoją recenzję chciałabym rozpocząć od dygresji. W 1750 roku, w tak zwanej Willi Papirusów w Herkulanum, pogrzebanej w 79 roku naszej przez erupcję Wezuwiusza, dokonano niezwykłego odkrycia 1800 starożytnych

zwojów, których odczytanie mogłoby całkowicie zmienić naszą dotychczasową wiedzę o odległych czasach. Zwęglone papirusy ocalały, jednak stały się tak kruche, że przy najlżejszym dotyku ulegały rozpadowi. Inne szcerniały zupełnie, uniemożliwiając odczytanie. Zapisane na nich teksty zostały na skutek ognia i palącego popiołu uwiecznione na zawsze w ich zbitej strukturze. Ten opis dotyczący odległej historii sprzed tysięcy lat nasuwa mi nieodparte skojarzenia z ideą prac Barbary Mydlak, które stanowią ukryty zapis wspomnień, ulegających na przestrzeni lat stopniowemu rozproszeniu i zanikowi na skutek różnorodnych czynników, zarówno fizycznych jak i mentalnych.

U podstaw rozległej, imponującej twórczości Barbary Mydlak leży głęboka wrażliwość na naturę, podległą nieustannym, cyklicznym procesom narodzin, śmierci i odradzenia, w które włączone jest również nasze indywidualne istnienie. Jej sztuka, przybierająca formę osobistych, wręcz intymnych działań, przesiąknięta jest autobiograficznymi wątkami, niejednokrotnie naznaczonymi doświadczeniem głębokiej, wywodzącej się z dzieciństwa traumy. Fundamentalne dla ludzkiej egzystencji doznanie straty Barbara Mydlak przekłada na niezwykle osobisty akt twórczy, którego celem jest nie tylko stworzenie nowych form wizualnych, lecz uruchomienie złożonego procesu kreacji, opartego na pozyskiwaniu i przetwarzaniu materialnych resztek, jakie pozostają po przemijającym życiu. Opisy, towarzyszące dołączonej do recenzji dokumentacji odstawiają przed nami tajniki wieloetapowej metody pracy, prowadzącej do wyłonienia się w nowej postaci zrekonstruowanych fragmentów świata, który uległ całkowitemu rozpadowi, pozostawiając po sobie rozproszone, niekiedy niezauważalne ślady. Barbara Mydlak czerpie tworzywo do swoich prac z rezerwuaru natury, łącząc ze sobą takie substancje jak kredę, węgiel, celulozę, cukier, sól, wodę oceaniczną, ropę

naftową, naturalne pigmenty organicznych, zasuszone rośliny i wiele innych, poszukując dla nich całkowicie nowych form, znaczeń i przestrzeni.

Metoda twórcza Barbary Mydlak oparta jest na nieustannym procesie badawczym, ukierunkowanym na poznanie różnorodnych tradycji i rytuałów, które zostają włączone do eksperymentów, ocierających się o praktyki mające wiele wspólnego z alchemią, a może nawet z magią. Artystka zafascynowana jest różnorodnymi substancjami, smakami, zapachami, które poddaje transformacji w celu pobudzenia własnych wspomnień i reminiscencji. Świat, wykreowany przez Barbarę Mydlak nie ma swoich określonych granic. Rządzi nim zasada ciągłego przepływu i wymiany, łączenia się różnorodnych przestrzeni i czasów, które wydobywają na powierzchnię, niczym woda, wspomnienia i przeżycia, będące w stanie permanentnego odradzania się. Czerpanie z podskórnej tkanki rzeczywistości, na którą składają się drobne cząstki o różnorodnej naturze, rozproszone niczym atomy, prowadzi niejednokrotnie do tworzenia rozbudowanych realizacji, łączących w sobie kruchość materii z monumentalną, niemal architektoniczną formą. To ciągłe przenikanie się mikro i makro skali, uważne i czułe przyglądanie się materii, przetwarzanie jej w różnorodne płaszczyzny i kształty staje się wyznacznikiem rozległej twórczości Barbary Mydlak, opierającej się na ciągłym poszukiwaniu materialnej formy dla ulotnych, efemerycznych, nietrwałych aspektów rzeczywistości, w które wpisana jest pamięć.

Podstawową materią, poprzez którą Barbara Mydlak materializuje swoje emocje, przeżycia i wspomnienia jest papier - to najbardziej pierwotne medium, służące od tysięcy lat do utrwalania i przechowywania niematerialnej pamięci w postaci wpisanych w jego strukturę historii, które ukształtowały nasze

wspólne dziedzictwo kulturowe. Artystka nie posługuje się historią pisaną, lecz wtapia w swoje obiekty osobiste, niezwykle przejmujące doświadczenia, które wnikają w ich delikatną, wewnętrzną tkankę, przypominającą owe zwęglone papirusy. Tworzą one rodzaj kodu pamięci, który przekłada się na emanującą z nich niezwykłą i trudną do opisanie, niemal mistyczną aurę.

Część praktyczna doktoratu Barbary Mydlak jest rozwinięciem jej wcześniejszych realizacji, eksplorujących i pogłębiających proces tworzenia, a jednocześnie przepracowaniem, podsumowaniem i zamknięciem etapu życia, naznaczonego śmiercią matki i opisanego w przejmujący sposób w dysertacji. Dzieło doktorskie składa się z pięciu instalacji obejmujących łącznie 2000 stron, wykonanych z papieru czerpanego, pozyskiwanego w autorskim, długotrwałym i złożonym procesie rozdrabniania i ponownego zespajania materii w postaci wielkoformatowych płaszczyzn. Wymiary stron różnią się, a ich wielkość wywodzi się, jak pisze autorka: „z rozmiarów albumów, ksiąg i książeczek, śpiewników, obrazków świętych znalezionych w domowe biblioteczce.”

Każda z papierowych form została stworzona z myślą o innym pomieszczeniu w rodzinnym domu artystki i dopasowana do wymiaru okien, pełniąc rolę gęstych, zatrzymujących dzienne światło zasłon. Ich wewnętrzna struktura jest alchemicznym zapisem historii rodzinnych, przywoływanych za pośrednictwem różnorodnym składników dedykowanych poszczególnym pomieszczeniom. Barbara Mydlak tworzy niezwykle osobiste, wręcz intymne laboratorium, w którym łączy ze sobą ślady przeszłości związanej z rodzinnym domem: mieszanki ziołowe otrzymywane od dziadka, zasuszone płatki kwiatów zbierane podczas procesji, resztki bukietów cmentarnych, lniane

ubrania żałobne, celulozę pochodzącej z książek z domowej biblioteki oraz sól. Te obdarzone niemal magiczną mocą ingrediencje tworzą strukturę papieru, który, jak zaznacza Barbara Mydlak, „*jest materiałem delikatnym, wrażliwym na zniszczenie, ale posiada w sobie pierwiastek transformacji, regeneracji i odrodzenia. Zapamiętuje każde składanie oraz przeniesienie w postaci rysunki zagięć i zmarszczek*”, co dla artystki jest istotne w kontekście pracy z tematem śmierci oraz procesów związanych z pamięcią.

To powszechne, a jednocześnie niezwykle tworzywo jakim jest papier, wykorzystane w celu przywołania i przepracowania wspomnień, staje się też zapisem cielesnej obecności artystki, rejestracją określonej sekwencji powtarzalnych ruchów, składających się na osobistą mantrę, głęboko przeżywany akt ograniczający świadomość i oddający prymat temu, co intuicyjne. Tym samym papierowe zasłony materializujące ulotną pamięć o traumatycznych zdarzeniach, kumulują w sobie wiele warstw przestrzeni i czasu, obejmują przeszłość i chwilę teraźniejszą, obecność i jej brak, otwierając się jednocześnie na cykliczne przepływy dnia i nocy, światła i ciemności, owego spektaklu rozgrywającego się w obrysie okien, tworzących naturalne ramy dla dzieła doktorskiego.

To właśnie światło stanowi jego niezwykle ważny, integralny element, przywołujący skojarzenia z prześwietloną fotografią, która pochłania obraz i jednocześnie go wymazuje, sprawiając, że staje się on nieczytelny, stopiony bezpowrotnie z kryształkami srebra, zintegrowany z nimi na zawsze jak kod DNA z naszym ciałem. Nie widzimy utrwalonego w nich obrazu, lecz papierowe płaszczyzny, które w zależności od pory albo ujawniają swój wewnętrzny rysunek, jak to ujmuje artystka: „*zapis włókien kontrolowanych gestem ręki,*

przepływem wody, natura wiązań chemicznych i oddziaływań fizycznych”, albo stają się całkowicie nieprzejryste, gęste, mroczne, jak kurtyny w teatrze, za którymi znika scena.

Bohater powieści Jona Fosse, laureata literackiej nagrody Nobla, zatytułowanej „Septologia”, opisując swój proces twórczy mówi: „(...) *i jeśli chcę żeby w obrazie było światło, żeby biło z obrazu, to właśnie tak muszę robić, muszę wchodzić w siebie tak głęboko, jak tylko się da, po to żeby wyjść i wejść w obraz. Jeśli nie ma światła w jakimś obrazie, to go nie wypuszczam z rąk, obraz nie jest dokończony, dopóki nie ma w nim światła, chociaż to światło jest niewidzialne, myślę, tak, chociaż nikt oprócz mnie nie może go zobaczyć, to ono musi tam być...*”

Zastony, a może właśnie kurtyny Barbary Mydlak wyznaczają ową symboliczną granicę między światłem i mrokiem, realnością a spektaklem, przeszłością a teraźniejszością, między życiem a śmiercią, pamięcią i zapominaniem, traumą i uleczeniem, ruchem i stagnacją, wewnątrz i zewnątrz. Barbara Mydlak uruchamia swoim procesem tworzenia całe bogactwo skojarzeń, które odsyłając nas do jej bardzo osobistych wspomnień związanych z odchodzeniem i śmiercią bliskiej osoby, włączają nas w spektakl opowiadający o fundamentalnym dla życia ludzkiego doświadczeniu straty i jej przepracowaniu za pomocą różnorodnych rytuałów, gestów, zaklęć. Barbara Mydlak wskrzesza w swoich pracach ten element magii, która paradoksalnie służyła czysto pragmatycznym celom, pozwalającym na przetrwanie. Ale być może to właśnie doświadczenie śmierci otworzyło przed człowiekiem wizję świata nadprzyrodzonego, w którym to, co widzialne przemienia się w niewidzialne, przemijające w wieczne, ludzkie w boskie. Aby

tę tajemnicę ośwoić, człowiek zaczął tworzyć substytuty zmarłego, aby zatrzymać go przy życiu, nie pozwolić, by odszedł w tę nienazwaną i nigdy nie ujrzaną przestrzeń po drugiej stronie. Bo przecież nie da się spojrzeć w oczy ani Słońcu, ani Śmierci, choć jedno i drugie cały czas krąży wokół nas.

Barbara Mydlak poszukuje swojego własnego obrazu śmierci, który jednocześnie zatrzymuje wspomnienie Matki i pozwala jej odejść po przepracowanej i głęboko przeżytej żałobie. W tym miejscu jeszcze raz chciałabym przywołać słowa bohatera „Septologii” w których odkrywam niezwykłą paralelę do procesu twórczego Barbary Mydlak, powracającej nieustannie do tego jedynego obrazu śmierci matki, od którego można uwolnić się tylko i wyłącznie poprzez zatracenie się w akcie twórczym, łączącym fizyczną, cielesną obecność z pamięcią, poprzez którą powraca do nas przeszłość. „...*ja malując zawsze usiłuję wy-malować obrazy, które utkwily mi w pamięci (...), jakbym chciał się tych obrazów pozbyć, wyrzucić je, czasami myślę, że zostałem malarzem, ponieważ mam w głowie wszystkie te obrazy, że są dla mnie udręką, dręczą mnie, stale się pojawiając, prawie jak wizje, w dodatku w najprzeróżniejszych sytuacjach, a ja nie mogę nic na to poradzić, mogę jedynie malować, (...) podejmując próbę wymalowania tych obrazów, które we mnie utkwily, wymalować je po kolei, ale nigdy poprzez malowanie dokładnie tego, co widziałem, i co we mnie utkwilo (...) muszę malować w taki sposób, który sprawi, że obraz, który we mnie utkwil, rozmyje się i zniknie, jakby stawał się niewidoczną i zapomnianą cząstką mnie samego, mojego wewnętrznego obrazu, tego jednego obrazu, którym jestem i który mam...*”

Ale to, co wyobrażam sobie jako najbardziej poruszające w koncepcji dzieła doktorskiego to nie spektakularna, wizualna strona, to nie światło, nie zapach, nie odcień, lecz cisza, która panuje w opuszczonych pokojach, cisza,

która ukrywa się w zasłonach, meblach, ścianach, będących niemymi świadkami minionych zdarzeń. Kiedy wyobrażam sobie bycie sam na sam z papierowymi kurtynami Barbary Mydlak, słyszę niemal fizycznie to przejmujące doznanie ciszy, zakłócone od czasu do czasu ruchem powietrza wpadającego przez uchylone okno. Praca pani Mydlak niesie w sobie ten multisensoryczny ładunek, sprawiający, że możemy odczuwać ją w niezwykle silny, wręcz mistyczny sposób.

OCENA CZĘŚCI TEORETYCZNEJ DOKTORATU

Dysertacja doktorska Barbary Mydlak, zatytułowana „Dwa wspomnienia śmierci jednej matki” składa się z dwóch oddzielnych tekstów, które mogą funkcjonować całkowicie niezależnie lub tworzyć dopełniającą się całość. Jak wspomina autorka, cyfra *dwa* ma szeroką symbolikę i podkreśla dychotomię zjawiska, dwa aspekty tej samej rzeczy, dwie różne perspektywy postrzegania tego samego zdarzenia, którym jest śmierć matki, z którą jesteśmy związani niemal organicznie. Owa podwójność otwiera też przed nami podział na materialne i transcendentne, na tu i tam, na żywych i umarłych, na dzień i noc. Temu samemu służą też papierowe zasłony, sytuujące się zawsze pomiędzy i dzielące przestrzeń zarówno symbolicznie jak i fizyczne na dwie strefy, stanowiące w istocie dopełniającą się całość.

Cześć dysertacji zatytułowana „Wspomnienia” oparta jest na utrzymanych w poetyckim stylu tekstach, przywołujących obrazy z przeszłości oraz kontekst dorastania w małym, niemal mitycznym miasteczku Biłgoraj, na kanwie których oparta jest cała koncepcja doktoratu. Osią całego

tekstu jest powracające wspomnienia śmierci matki, osiem spisanych przez autorkę oraz dwa przez jej siostrę, wokół których Barbara Mydlak buduje poruszające refleksje związane z chorobą, procesem umierania i śmiercią.

Artystka ewokuje w swoim tekście niezwykle klimat, łącząc w nim opisy obrzędów, rytuałów, wierzeń oraz osobistych doświadczeń, które przenoszą nas w jej bogaty, przepełniony magią świat. To zatarcie granic pomiędzy realnością a fantazją nasuwa skojarzenie z prozą iberoamekańską i jej koronnym dziełem „Sto lat samotności”, o której Gabriel Garcia Marquez pisał: *“ Mój najważniejszy problem polegał na zniszczeniu linii demarkacyjnej, która oddziela to, co wydaje się być realne od tego, co fantastyczne.”* Tym samym tropem wiodącym do uchwycenia rzeczywistości poprzez wspomnienia z dzieciństwa, łączące w sobie realne obrazy z imaginacją, podąża Barbara Mydlak, nadając jednocześnie swojemu tekstowi charakter rytuału opartego na powtarzanych frazach, cytatach, zaklęciach i modlitwach, otwierając przed nami duchowy aspekt świata. Podobnie czyni to Gaston Bachelard w swojej książce *“Poetyka przestrzeni”*, niezwykle fenomenologicznym dziele, z którego wyłania się obraz domu *jako topografii naszej intymnej istoty*. Barbara Mydlak podąża tym samym tropem, odtwarzając szczegółowy plan domu z dzieciństwa, projektując na niego swoje własne wspomnienia przeplatane cytatami zaczerpniętymi z różnorodnych źródeł, nawiązujących do tematu śmierci. Tekst nie ma wyraźnej chronologii, tworzy raczej, jak sen, zbiór przepływających obrazów, przywołujących wspomnienia związane z przeszłością.

Druka część dysertacji doktorskiej, opatrzone tytułem „Dopełnienie” pozwala zrozumieć procesy związane z pamięcią, zapominaniem

oraz psychoterapeutyczne metody wymazywania trudnych doświadczeń z perspektywy psychologii poznawczej, będącej dla artystki narzędziem do oswojenia się z własnymi traumami. Praca, która prowadzi do stworzenia finalnego dzieła jest rodzajem eksperymentu, związanego z wymianą trudnego wspomnienia na inną, wizualną reprezentację. Barbara Mydlak stawia też pytanie o mechanizmy psychologiczne wywołujące wspomnienia fałszywe, prowadzące do zniekształcania rzeczywistości i zastępowania szczegółów zdarzenia pierwotnego innymi obrazami.

Część „Dopełnienie” zwieńczona jest graficznym wykresem, przedstawiającym krzywe zapominania, będące wypadkową słów zawartych w tekście danego wspomnienia oraz kolejnych lat ich zapisywania. Ta stworzona na własne potrzeby wizualizacja wyparcia traumy nie zamyka jednak całego procesu, a stanowi jedynie podsumowanie jednego z wielu etapów radzenia sobie z niemal symbolicznym wymiarem śmierci matki, po której życie nigdy nie jest już takie same. Barbara Mydlak zakłada, że za pięć, dziesięć a może dwadzieścia lat ponownie powróci do zapisywania wspomnień badając je za pomocą innych narzędzi, po to, by odkryć: *ile jest w nim mojego, ile przejętego od siostry, a ile wizualizacji instalacji z papieru czerpanego*. Tym samym projekt związany z dziełem doktorskim zostaje rozpisany niemal na całe życie, zapowiadając dalsze poszukiwania i eksperymenty.

Pomimo bardzo zwięzłej, oszczędnej formy dysertacja doktorska Barbary Mydlak sprawia wrażenie niezwykle gęstego tekstu, który można potraktować, zgodnie z dualną koncepcją całego doktoratu w dwojaki sposób: jako oryginalny zapis wnikliwej pracy badawczej, obejmującej bliskie autorce dziedziny takie jak antropologia, bioarcheologia, psychogia i sztuka,

postrzegane z osobistej, nacechowanej traumatycznymi doświadczeniami perspektywy oraz jako doskonale skonstruowane dzieło literackie, mogące z powodzeniem funkcjonować poza kontekstem doktoratu. Ta oszczędność formy połączona z dużą wrażliwością na słowo sprawia, że tekst staje się przejrzysty, klarowny, wyważony, urzekający swoją lekkością pomimo wagi poruszanych w nim, ocierających się o sprawy ostateczne, kwestii. To właśnie one sprawiają, że sztuka Barbary Mydlak włącza się w jeden z ważniejszych tematów obecnych w historii sztuki od czasów najdawniejszych. Tematu śmierci, przyjmującej za każdym razem inne, zaskakujące nas oblicze.

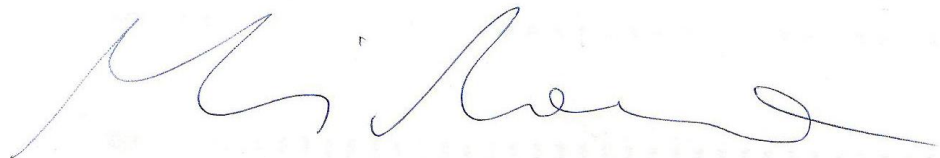
KONKLUZJA

Rozprawa doktorska pani Barbary Mydlak, zatytułowana w dwóch swoich częściach „Wspomnienia” oraz „Dopełnienie”, jest niezwykle ciekawą próbą połączenia na gruncie sztuki badań z obszaru psychologii, antropologii i bioarcheologii, służących artystce jako narzędzie do przepracowania własnych, traumatycznych doświadczeń, prowadzących do stworzenia oryginalnego, niezwykle osobistego języka opisującego świat. Całość stanowi istotny wkład w rozumienie sztuki, która jest przestrzenią kreowania nowych, zaskakujących rozwiązań formalnych, lecz również źródłem egzystencjalnej refleksji nad aktem twórczym, który stanowi wypadkową wielu, niekiedy wymykających się racjonalnemu wytłumaczeniu czynników.

Wobec powyższych słów stwierdzam, iż praca doktorska pani mgr Barbary Mydlak w części teoretycznej i praktycznej spełnia wymogi określone zgodnie z art. 13 ust 1. ustawy z dn. 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki w zw. z art. 179 ustawy z 3 lipca 2018 r. i z pełnym przekonaniem wnioskuję do

Uczelnianej Rady do Spraw Nauki i Jakości Kształcenia o dopuszczenie pani
mgr Barbary Mydlak do publicznej obrony doktoratu w dziedzinie: Sztuka,
w dyscyplinie: Sztuki Plastyczne i Konserwacja Dzieł Sztuki.

Dr hab. Agata Michowska prof. AS w Szczecinie

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'A. Michowska', is written over a faint, dotted grid background.

